

četrti del na vago manj prediva iz rosnega gojenja, memo vodnega, kajti predivo v vodi godno je mnogo težje na vago kot pa iz rosnega gojenja. Predivo je mnogo čvrsteje, barva mnogo lepša in prijetniša ter se lepše in poprej vbeli.

Iz teh in enakih vzrokov in prednosti moramo tudi mi samo vodno gojenje vpeljati in to bomo poskusili tukaj razložiti.

Za vodno gojenje je treba najprvo pripravne vode. Ni vsaka voda za gojenje dobra.

Mehka in čista voda, ki teče po mehkem solčnem svetu, v kateri ni raztopljenih mineralskih, solnih in železnatih delov, je dobra za lan goditi. Trda studenčna voda, v kateri je mnogo apnine in ogljene kisline, ni dobra za lan.

Ako stojé ob vodi jelše in hrastje, se mora paziti, da voda njihovega perja ne nosi na lan, ker bi lan potem dobil črne lise.

Če je voda apnena in ogljeno kislá, je lakno od nje nekoliko trdo in ostro; če je železnata, pa dobi lakno in predivo od nje rujavo barvo, koja se tudi pri belenji ne dá odpraviti brez kemijskih pomočkov. Kolikor čistejša je voda od zemeljskih in drugih tvarin, toliko boljša je za gojenje in toliko lepše predivo se dobi od lanú, ki se v nji godí.

Najpripravnejše je, če se godi lan v prav zato napravljenih godilnicah, ki so tako narejene, da se more voda po potrebi v nje napeljati ali pa iz njih izpustiti. Po nekaterih krajih godé lan v stoječih ali tekočih vodah, v ribnikih, jezerih, potokih in rekah. Voda iz jezer in ribnikov, ako je čista, je sploh dobra za lan, posebno poleti, ko ni premrzla, toda tukaj moramo gledati še na druge okoliščine, če namreč vode ne rabimo za drugo rabo, posebno v ribnikih, ker je lanéna voda ribam škodljiva, pa tudi za živino ni za pijačo, če je sama. Tekoča voda, zlasti v potokih in rekah, ako ne nosi seboj zgoraj imenovanih škodljivih tvarin, ako ni premrzla in če se ni bati imenovanih škodljivih nasledkov, je tudi dobra za goditi, samo prehitro naj ne teče, ker je tako rada premrzla; posebno v mrzlejšem letnem času se lan v nji počasi godí. Vode, v katerih se lan godí, ne smejo skaliti viharji in nevihte in sploh se mora paziti, da ne pride med lan blato ali kaj takega, ker je to jako škodljivo za lan.

Že prej smo rekli, da je najboljšé, ako se morejo napraviti posebne godilnice za gojenje in sicer tako, da se more voda od zgoraj v nje napeljati in spodaj izpustiti, kedar je potreba.

Pri napravljanji take godilnice se mora zbrati tak prostor, da je za vse okoliščine pripraven. Godilnica naj bo, če je le mogoče, na solncu, in če se več lanú v nji godí, na takem kraji, da se lahko pride z vozom do nje. Poleg nje naj bo toliko prostora, da se more z lanom ravnati, da se zmore lahko vlagati in izlagati in razstaviti na sušenje, kedar se iz godilnice vzame. Če se hoče voda v njo napeljati in iz nje izpuščati, morata lega sveta in vode taka biti, da je najmanj 3½ čevlja pada, da se zamore voda toliko vzdigniti, od daleč napeljati ali pa spodaj odtok napraviti toliko niže, kolikor je bilo poprej rečeno, sploh 6 palcev več kakor zraste najdaljši lan.

Če je voda zeló studenčna in mrzla, je dobro, da, predno se v godilnico spustí, nekatere dni poprej v zato napravljenem bazarji na solncu stojí, da se nekoliko ogreje, vstojí in svojo trdoto zgubi. Sploh je treba paziti, da se za gojenje, kolikor moč, topla voda rabi, kajti kolikor topleja je voda, toliko prej je lan goden.

Godilnica mora biti najmanj 3½ do 4 čevlje globoka. Velikost se ravná po tem, kolikor se vidi, da

se bo lanu godilo. Sploh ni priročno, da bi bila godilnica na vse strani zeló obširna, ker se teže od kraja k sredi pride. Boljše so podolgaste. Če je godilnica mala, zadostuje dva sežnja širokosti in primerna dolgost; velike godilnice smejo biti tudi 3 sežnje široke; če so več, že niso tako priročne. Dolge so pa lahko, kolikor je treba ali kolikor je prostora. Tri sežnje široka in šest sežnjev dolga godilnica lahko vzame na enkrat 60 centov suhega lanú.

Pri napravi godilnic se mora najprej poskusiti, kakošna je zemlja, če drži vodo ali ne. Če zemlja vode ne drži, je treba po stranéh kaka dva čevlja na debelo od dna do vrha jo z ilovico zabiti. Spodnja in zgornja površina se mora vzeti tako, kakor kaže in dopusti spodnja in zgornja površina vode. Ako se spodnja voda lahko odpelje, se sme vsa godilnica djati v tla, da je površje z vnanjo zemljo enako visoko. Nekoliko je vendar dobro, da je rob vzdignjen, da ob deževji deževnica ali druga vnanja voda z blatom vred ne pride v godilnico. Ako se pa spodnja voda ne more nizko odpeljati, kar se mnogokrat na ravnini primeri, takrat je pa treba, da se zgornja voda toliko vzdigne, da je dosti visokosti, in godilnica se mora takrat od zunaj s pripravno mejo obdati. Voda se napelje v njo po napravljenem jezu ali pa po žlebih.

Kar njeno napravo v ožjem pomenu zadene, se mora godilnica od znotraj z lesom ali pa z zidom obdati, da se prst v njo ne vsiplje in da se lan ne zablati. Na tem ni ravno dosti ležeče ali je tako ali tako obdelana. Nekateri zabijejo samo kole na okolo in jih potem s protjem opletó. Ličneje je, če se ob stranéh z lesom obije ali obloži. Za to so dobre dilje ali krajniki, še boljši pa obrezan les. Najboljšé je, če se godilnica obzida ali pa še s cementnim apnom omeče.

Potreba je pa tudi po tleh napraviti pod z dilj ali krajnikov, da je godilnica čedna in se lan ne zablati. Najboljšé je, če se po tleh položé tramovi, ki so na vsakem koncu za pol čevlja v zemljo vkopani, na katera se dilje ali krajniki pribijejo, da jih voda ne vzdigne.

(Dalje prihodnjič.)

Gopodarske skušnje.

Posebno dober tlak za hleve, kolarnice, gumna, skednje itd.

Tak tlak, ki moče ne prepušča in dolgo trpi, se naredí iz zmesi, katera obstojí iz 3 delov tankega kakor moka in dobro prerešetanega premogovega pepela in iz 1 dela vgašenega apna. Za take prostore pa, ki niso pokriti in so vremenu izpostavljeni, se namesto navadnega apna vzame hidravlično apno. Poglavitna reč pri napravi takega tlaka pa je premogov pepel, drobán in da se z apnom popolnoma pomeša. — Najpoprej se tlaku naredí podlaga s tem, da se tla lepo zravnajo, potem nekoliko poškropijo, da so vlažna. Sedaj se trdno zateptajo in slednjič se jim taka lega dá, da se more voda nekako odtekat. Na tako pripravljena tla se potem položi plast iz premogovega pepela in apna 4 ali 5 palcev na debelo. Ta plast se potem tako dolgo teptá in zbija, da njena površina slednjič skoraj vodena postane. — Žlebi za odtok gnojnice se še vrh tega s cementom prevlečejo. Predno se pa po tako napravljenem tlaku hoditi začne, mora se pustiti, da se do dobrega osuši, sicer bi zaželené trpežnosti ne dosegel. — Na takem tlaku smejo ne le goveda in drobnica, ampak celó ostro podkovani konji stati in vendar podkve ne zapuščajo vdirov za seboj. Če ni premogovega pepela (pa vsaj tega nikjer ne manjka) zadosti pri roki, sme se tudi drobno

stolčena opeka ali pa prodec in apno vzeti, ker se iz njihove zmesi tudi dá tlak napraviti. Tak tlak je trpežen in po ceni.

Sadna drevesa in pa lončene cevi za vodotoče.

Izredil sem zopet mnogo in veliko sort dreves za letošnje leto, namreč hrušek, jabelk, češpelj in češenj, čez seženj visokih, vseh taistih sort, kakor so se dobila pri ranjkem gosp. Lovro Pintarju na Breznici.

Prodajam hruške po 40 krajc., z imenom po 45 krajc.;

jablane po 30 krajc., z imenom po 35 krajc.;

češplje požlahnene po 40 krajc., z imenom po 45 krajc.;

češnje po 30 krajc., z imenom po 35 kr.;

hruševe divjake prodajam 3letne po 2 krajc., kolikor jih kdo želi.

Tudi se dobijo pri meni lončene cevi za vodotoče, po katerih okusna voda dobro teče, skušene že v 19 krajih skoz več let, brez vseh popravil, po hribih in dolinah. Te cevi na Dunajski stroj ali mašino narejene, imajo več sort lukinj in so pol sežnja dolge.

Luknja štev. 1 ima 4 palce svitlobe, 2. štev. 3 palce, 3. štev. 2 palca, 4. štev. 1¼ palca. Prodajam po 70 kr. seženj; kolikor je večja luknja, toliko je cev dražja. To velja za izvirke ali studence. Tekoča voda pa gre od 10 do 20 sežnjev višje kakor voda leži, ako je tako močna, da zamore kolo gnati. Tako mašino tudi sam naredim, po nizki ceni. Kdor želi takih vodotočev, naj mi piše; rad pridem sam pogledat na svoje stroške.

Andrej Net

na Kokrici pri Kranji na Gorenskem.

Nove postave.

Postava o stavbah na Kranjskem.

(Konec.)

VII. razdelek.

Kazenske določbe.

§. 94. Prestopki po občnem kazenskem zakonu.

Prestopki stavbenih predpisov, ki so prepovedani po občnem kazenskem zakonu, se kaznujejo po istem od kazenskih sodnij.

§. 95. Prestopki po stavbenem redu.

Preiskovati in kaznovati druge prestopke predpisov zapopadenih v tem stavbenem redu, je v tistih občinah, ki nimajo lastnega statuta, poklican župan po §. 58. občinskega reda od 17. februarja 1866; v občinah z lastnim statutom pa tisti organ, ki je po statutu za to poklican, in v slučajih §§. 4., 11. in 16. gledé na stavbe, katere so v zvezi z obrtnijskimi napravami, okrajno glavarstvo.

§. 96. Izmera kazni.

Podiranje samooblastnih stavb.

Prestopki §. 11. in 16., kakor tudi odstopi od določene stavbene in nivelne črte (§. 4.) se imajo kaznovati na gospodarju stavbe, kakor tudi na stavitelju (vodji stavbe) z globo do 300 gold. ali, če globa ni iztirljiva, z zaporom do 60 dni.

Prestopki drugih stavbenih predpisov, h katerim spada tudi opušanje naznanila po §. 2. ali stavljenje (napravljanje stavbe) na podlagi stavbene privolitve, ki je moč izgubila (§. 15.), se imajo kaznovati na stavi-

telju in stavbenem gospodarju, kolikor je poslednji so-kriv, z globo do 100 gold. ali zaporom od 20 dni.

Pri neiztirljivosti globe se računi za vsakih 5 gld. en dan zavora.

Gospodka, katera je poklicana podeljevati stavbeno privolitev, mora, ako se je odstopilo od določene stavbene in nivelne črte, na toliko naravnati, da se stavba podere na stroške in nevarnost stabenega gospodarja, kolikor je to potreba za uzdržbo stavbene črte in nivela; ona mora ukazati, da se stavba započeta zoper predpise §§. 11. in 66. na stroške in nevarnost stavbenega gospodarja podere, ako se pozneje ne podeli stavbena privolitev. — Kazen ne oprosti nikakor od dolžnosti, odpraviti predpisu nasprotno stavbo in odstraniti odstopo od stavbenih predpisov in posebnih naravnjav stavbene oblasti.

§. 97. Pritožbe (rekurzi) v kazenskih rečéh.

Pot pritožeb zoper kazenske razsodbe je ta-le:

- županstva na c. k. okrajno oblastnijo;
- c. k. okrajnega glavarstva na c. k. deželno vlado;
- c. kr. deželne vlade na c. kr. ministerstvo za notranje reči.

Pritožba se mora vložiti pri prvi razsodni stopinji v 14 dneh.

Zoper potrdljive razsodbe c. kr. deželne vlade ni pripuščena nobena dalja pritožba.

§. 98. O stroških.

Stroške, kar se jih po obstoječih taksnih postavah nabere za uradovanje o stavbenih zadevah, mora nositi tista stranka, katera prosi za vpeljavo ravnanja ali ki je to ravnanje zakrivila, zlasti po nagajivih ugovorih. Stavbeni gosposki gré izrek, kako se imajo ti stroški pri skupnih koristih razdeliti med stranke, in na koliko ima tisti, ki je pravdo zgubil, povračati stroške ravnanja, katere je vzrokovalo njegovo zakrivljenje.

Stroški v slučaju kazenskega ravnanja zaradi prestopkov postave padajo na krivca.

Zdravniške stvari.

Razglas zdravnikom na Slovenskem.

Predsedstvo društva zdravnikov v dolnji Avstriji je tudi nas. naprosilo, naj v „Novicah“ v njegovem imenu razglasimo sledeče:

Shod zdravnikov leta 1873 na Dunaji je sklenil, da ima drugi shod letos biti poleti in tudi na Dunaji.

Vsled tega sklicuje predsedstvo navedenega društva zdravnike na Dunaj v shod 31. julija in pa 1. in 2. avgusta.

Pripravljajoči odbor je določil program tistih stvari, o katerih misli, naj bi se obravnavale v napovedanem shodu. Ta program obsega sledeče predmete: Predlog o ustanovitvi deželnih zdravniških zbornic in okrajnih zastopov, — o potrebi, da je zdravniški stan zastopan v državnem zboru in deželnih zborih, — o ponavljanju sklepov 1. zdravniškega shoda, namreč: naj se predru-gači sestava c. k. deželnih zdravniških svetov, — kako naj se prenaredi postava zdravniških pristojbin; — predlog za takso, po kateri naj se plačujejo zdravniki; — predlogi zoper vpeljavo kirurških šol; — samostojni predlogi zdravniških društev ali pa posamesnih zdravnikov.

Mnenja dotičnih društev ali posameznih zdravnikov naj se zadnji čas do srede aprila t. l. pošljejo predsedniku pripravljavnega odbora na Dunaj (VIII. Piari-stengasse 17).